

Ruraal erfgoed op het Vlaamse platteland: rol van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013

Jules van Liefferinge

Secretaris-Generaal Departement Landbouw en Visserij

Inhoudstafel

0. Inleiding
1. Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2007-2013 (PDPO II) + recente aanpassingen
2. Specifieke maatregelen rond ruraal erfgoed binnen PDPO II
3. Knelpunten en kansen leveren open vragen op

PDPO

Waarom EU-programma ?

Doel Vlaams Programma voor
Plattelandsontwikkeling 2007-2013 (PDPO II)

Vertrekpunt = visie PDPO II

Het Vlaamse platteland wordt getypeerd door een **goede leefbaarheid voor alle actoren** in een sterk **verstedelijkte omgeving** met een **multifunctioneel** ruimtegebruik waarin de **landbouw** een belangrijke open ruimtegebruiker en een belangrijke kracht is.

Uitvoering PDPO II: 4 Assen

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling

PDPO II – Doelstellingen As 1

- **Investeren** in innovatie, kennis, ketenbeheer, structuurverbetering, kwaliteit en voldoen aan normen
- Aanmoedigen van de vestiging van **jonge**, goed opgeleide **landbouwers**
- Stimuleren van duurzame investeringen in de, met de Vlaamse landbouw verankerde **agro-voedingssector**
- Stimuleren van **verhoogde kwaliteit**

PDPO II – Maatregelen As 1

- 111a Opleiding in de landbouw
- 111c Sensibiliseringsprojecten duurzame landbouw
- 112 Vestiging jonge landbouwers
- 114 Bedrijfsadviessysteem (BAS) voor land- en tuinbouwers
- 121a Investerings in landbouwbedrijven
- 123a Verhoging van de toegevoegde waarde van land- en bosbouwproducten
- 132 Deelname van landbouwers aan voedselkwaliteitsregelingen
- 133 Voorlichting en afzetbevordering van Vlaamse producten erkend als Beschermd Oorsprongsbenaming (BOB) / Beschermd Geografische Aanduiding (BGA) / Gegarandeerde Traditionele Specialiteit (GTS)

PDPO II – Doelstellingen As 2

- Realisatie van **groene en blauwe diensten**
- Bijdragen aan de realisatie van **de Kaderrichtlijn Water** en aan de instandhoudingsdoelstellingen van de **speciale beschermingszones** (onderdeel van Natura 2000)
- Stimuleren van een duurzaam gebruik en uitbreiding van de **bosoppervlakte**
- Stimuleren van de **biologische landbouw** en innoverende kennisdoorstroming naar de gangbare landbouw

PDPO II – Maatregelen As 2

Compenserende maatregelen

212 & 213 Compenserende betalingen binnen en buiten Natura
2000

Landbouwmilieumaatregelen

- 214a Mechanische onkruidbestrijding
- 214c Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden
- 214d Introductie van vlinderbloemigen in silagevoeder
- 214e Reductie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt
- 214f Biologische productiemethode

- 214g Beheersovereenkomst Perceelsrandenbeheer
- 214h Beheersovereenkomst Soortenbescherming
- 214i Beheersovereenkomst Erosiebestrijding
- 214j Beheersovereenkomst Water
- 214k Beheersovereenkomst Herstel, ontwikkeling en onderhoud kleine landschapselementen
- 216 Inrichtingsmaatregelen door landbouwers ikv Kaderrichtlijn Water

Bosbouwmaatregelen

221 & 227 Duurzaam gebruik van bosgronden

PDPO II – Doelstellingen As 3

- **Diversificatie** van landbouwactiviteiten naar niet-agrarische activiteiten
- De instandhouding en opwaardering van het **landelijk erfgoed**
- Aandacht voor kwaliteitsvolle **vestigingslocaties en ondernemerschap** op het platteland en een ruimtelijk-economisch perspectief,
- Het opzetten van **basisvoorzieningen** voor de economie en de plattelandsbevolking,
- **Opleiding en voorlichting**

PDPO II – Maatregelen As 3

311 **Diversificatie** van landbouwactiviteiten naar niet-agrarische activiteiten

Gebiedsgerichte werking

313 Bevordering van toeristische activiteit

321 Basisvoorzieningen voor de economie en plattelandsbevolking

322 Dorpskernvernieuwing en –ontwikkeling

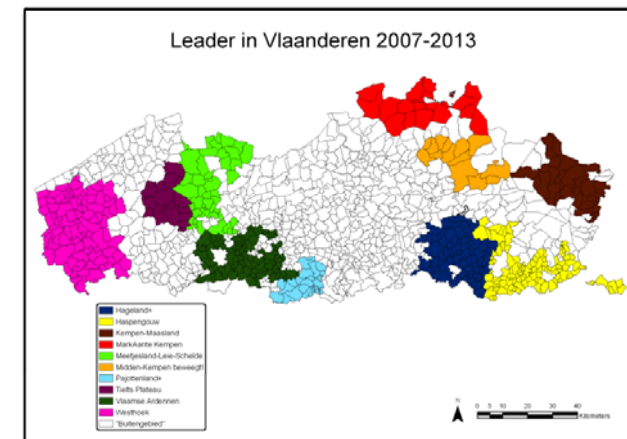
323a Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed

331 Intermediaire dienstverlening (opleiding en vorming van ruraal ondernemerschap)

PDPO II – Doelstellingen As 4

LEADER-kenmerken:

- Gebiedsgericht
- Bottum-up benadering
- Plaatselijk publiek-privaat partnerschap
- Innovatief
- Multisectoraal
- Netwerkvorming
- Samenwerking

in Vlaanderen: **Gebiedsgerichte maatregelen van As 3**

PDPO II - Financiering

Financieel plan per as (in euro voor totale periode)

As	Publieke uitgave	ELFPO cofinanciering (%)	ELFPO bijdrage
As 1	449.041.416	30,00%	134.712.425
As 2	112.260.354	50,00%	56.130.177
As 3	59.867.857	30,00%	17.960.357
As 4	37.424.453	30,00%	11.227.336
Technische bijstand	8.980.828	50,00%	4.490.414
Totaal	667.574.908	33,63%	224.520.709

PDPO I: 487,79 M.euro (Vlaanderen: 292,13 M.euro (60%) - EU: 195,66 M.euro (40%))

PDPO II: 667,57 M.euro (Vlaanderen: 443,05 M.euro (66%) - EU: 224,52 M.euro (34%))

Nieuw: extra budget

Health Check (HC) + Economic Recovery Package (RP)

=> extra budget voor Vlaanderen: 29.507 mio. euro

HC: + 27.620 mio. euro (< modulatie uit eerste pijler GLB)

RP: +1.887 mio. euro

Door de Europese Commissie vooropgestelde prioriteiten:

waterbeheer, hernieuwbare energie, biodiversiteit, klimaat,
herstructurering zuivelsector, innovatie, breedband

Vlaamse focus op:

waterbeheer, hernieuwbare energie, biodiversiteit, klimaat
en herstructurering zuivelsector

Vlaamse verdeling budgetten (ELFPO+VL) uit Health Check en Economic Recovery Package

As 1: + 15.343 mio. euro (75 % ELFPO – 25 % VL)

Investerings in landbouwbedrijven

Investerings in agrovoeding (via call for tender)

As 2: + 18 mio. euro (50% ELFPO – 50 % VL)

Bestaande agromilieumaatregelen

Nieuw: maatregel mbt verwarringstechniek in de fruitteelt

As 3: + 12 mio. euro (75 % ELFPO – 25 % VL)

Diversificatie van landbouwactiviteiten

Ruraal erfgoed binnen PDPO II

Strategische doelstelling 13

“De instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed draagt bij tot de herwaardering van dit patrimonium, en genereert ook werkgelegenheid op het platteland”

Landelijk erfgoed = natuurlijk, onroerend, cultureel en agrarisch erfgoed

Doel: niet enkel bewaren, in stand houden of opwaarderen
ook basis voor toekomstgerichte toepassingen

Hoe? Via een integrale en brede benadering => link met andere
beleidsvelden cruciaal

Wat: drie maatregelen binnen huidig programma

Maatregel 214c: Behoud van met uitsterven bedreigde lokale veerassen en variëteiten van hoogstamboomgaarden

Doel: ondersteuning commercieel minder interessante soorten + stopzetten terugdringen populatie

Waarom?

Basis voor diversiteit en bepaalde landschappelijke en natuurlijke waarden

Belangrijke rol als levend erfgoed en als genetisch potentieel

Wat?

- Drie “dubbeldoel”-runderrassen + tien schapenrassen
- Aanleg, onderhoud, snoei hoogstamboomgaarden

Stand van zaken?

2007-2008:

1313 unieke bedrijven met contract hoogstamboomgaarden

226 unieke bedrijven met contract lokale veerassen

2008:

559 nieuwe contracten voor hoogstamboomgaarden – 93 ha
= 124.100 euro (26 % van jaarbudget)

44 nieuwe contracten voor lokale veerassen (906 runderen &
475 schapen ofwel 745 grootvee-eenheden)

= 268.600 euro voor lokale runderrassen (56 %)

81.725 euro voor lokale schapenrassen (17 %)

1.500 euro voor lokale geitenrassen (0,3 %)

214k Beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud kleine landschapselementen (KLE)

Doel: actieve inzet voor aanleg van nieuwe & ontwikkeling en onderhoud van bestaande KLE

Wat?

Heggen, hagen, houtkanten en houtwallen en poelen op het landbouwbedrijf

Waarom?

Belangrijk voor natuurlijke organismen

Belangrijk in cultuurlandschappen

=> behoud ecologische functie ondanks verlies aan economische functie

Stand van zaken?

2007-2008: 1048 contracten ; 118 hectare

2008: 335 nieuwe contracten ; vanaf 2008 niet meer gekoppeld aan percelen

- 23% van KLE's gelegen in Natura 2000-gebied
- Bijna helft KLE in provincie Limburg
- Onderhoud houtkanten en –wallen overal zeer populair
- Onderhoud poelen populairst in provincie West-Vlaanderen

323a Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed (Assen 3-4)

= “Cultuurhistorisch erfgoed” + “Natuurlijk erfgoed”

- Cultuurhistorisch erfgoed en infrastructuur met identiteitsbepalend aspect:
veldkapellen, toegangspoorten, wegwijzers, oorlogsmonumenten, landbouwkundig erfgoed, waterbouwkundig erfgoed, ...
- Landbouwkundig bouwkundig erfgoed:
beeldbepalend en streekeigen dorps- en landelijk patrimonium
- Aanleg van nieuwe kunst- en cultuurelementen gerelateerd aan het landschap
- Acties inzake landelijk roerend en onroerend erfgoed via musea en depots
- Acties inzake herbestemming/hergebruik van agrarisch erfgoed (beschermde schuren, gebouwen) in een moderne bedrijfsvoering
- Herstellen en versterken landschappelijke en natuurlijke elementen:
dijken, dreven, parken...
- Acties ten behoeve van basiswaarden (*stilte, duisternis*)
- Investerings binnen Natura 2000-gebieden ikv instandhouding van habitats

Stand van zaken?

As 3: 2007-2009: 30 projecten over de provincies heen
koplopers: Oost-Vlaanderen en Limburg

As 4: 2008-2009: 19 projecten
koplopers: Leadergebieden Oost-Vlaanderen

Enkele projectvoorbeelden:

“Veldkapellen getuigen” (Antwerpen)

“Keltische grafheuvels, zo gewoon en toch zo bijzonder”
(Limburg)

“Meidoornhagen: onderhoud en beheer” (Vlaams-Brabant)

“De Jacht op Super 8 / De nacht van Super 8” (Oost-Vlaanderen)

“Poelbergsite, een toeristisch-recreatief en landelijk centrum
(West-Vlaanderen)

Vlaams Ruraal Netwerk

Het Vlaams Plattelandsprogramma heeft dus aandacht voor het rurale erfgoed ...

Maar vanuit het agrarisch plattelandsbeleid merken we ook het bestaan van knelpunten en dus ook kansen op !

Volgende open vragen moeten het debat en de visievorming aanzwengelen alsook verschillen in benadering durven aanduiden

Open vragen

- **Wat** is ruraal erfgoed? Hanteert iedereen dezelfde begrippen? Krijgt het voldoende aandacht van de diverse betrokken beleidsdomeinen?
- **Waarom** moet ruraal erfgoed gevrijwaard/beschermd worden?
- **Wie** moet ruraal erfgoed beschermen en/of beheren?
- **Waar** moet het ruraal erfgoed beschermd worden?
Gebiedsafbakening?
- **Hoe** moet het ruraal erfgoed beschermd en/of beheerd worden?
Erkenningsystemen?
- **Wat** moet rol van Europa – Vlaanderen – PDPO hierin zijn? En is hierin wel een belangrijke rol voor het PDPO te verantwoorden?
- Wat zijn de knelpunten en de kansen voor de **toekomst**?
- Ligt het erfgoedbeleid in lijn met ander Vlaams **beleid**?
- ...

*Citaat uit de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2009
– 2014 (bevoegd minister Geert Bourgeois)*

Oproep aan de volgende sprekers: analyseer!